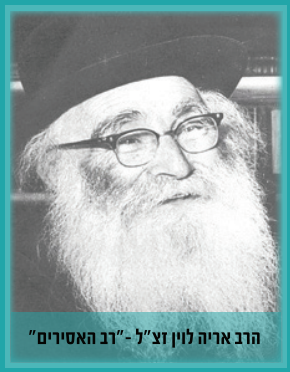
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

פרשת מטות

כ"ד תמוז תשפ"ב

גליון מספר 265

דרך חיים

"ריש לקיש אמר: כל אדם שכועס אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו, אם נביא הוא נבואתו מסתלקת ממנו. אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו ממשה דכתיב "ויקצוף משה על פקודי החיל וגו'" (במדבר לא, יד), וכתיב "ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא הבאים למלחמה זאת חוקת התורה אשר צוה ה' את משה וגו'" (שם כא) - מכלל דמשה איעלם מיניה" (פסחים סו:) כל דין הכשרת כלים.

אומר הרב יהודה לייב חסמן (בספרו אור יהל) כי עלינו לצייר לעצמנו שבאותה העת עומדים ששים רבוא מחנה ישראל לפני משה רבנו ומצפים לשמוע את הלכות הכשרת כלים, ומשה רבנו עומד כנגדם ושותק. במקומו יוצא אלעזר ומודיע "זאת חקת התורה אשר צוה ה' את משה". הדבר ודאי מתמיה באזני השומעים, שכן אלעזר עומד בצמידות למשה, מדוע משה לא אומר את נבואתו זאת?!

הסיבה לדבר היא היעלמות החכמה ממשה רבנו עקב כעסו על פקודי החיל. ואם מסתלקת חכמתו של משה הרי זה כאילו הוא עצמו אינו נמצא לפנינו. קצפו של משה רבנו על פקודי החיל היה על אשר החיו את נשות מדין בעוד הן היו אלה שבשלהן בא הקצף על עם ישראל. ומכאן אנו למדים שהסרחון תלוי בגדולי הדור, כפי שנדברנו בשבוע שעבר. ועל אף שצדק משה בכעסו נענש משה, וככל הנראה הוא משום שהיה בכעסו איזו מידה של כעס יתר על המידה הראויה.

למדים אנו מכאן על טבעו הרוחני של החטא. הסתלקות חכמת האדם בשל כעסו לא בא באופן מקרי, כענישה חיצונית, אלא מדובר על טבע רוחני ממשי. מידת כעס יתירה היא היפך החכמה, עד אשר כעס יתר מביא לשכחת התורה אצל רבן של ישראל שכל קנאתו היא לכבוד ה' ולשם הצלת כלל ישראל מן החטא. קל וחומר בן בנו של קל וחומר לגבי דידן. אם אצל משה מצינו שלושה מקרים בלבד של העלמות הלכה עקב הקפדה הרי שיש לנו ללמוד כי בשאר חייו לא היה למשה רבנו אפילו משהו מן הכעס דק מן הדק. מה נאמר אנחנו, אנשים מן השורה שמגיעים לכעס, מתרגזים וקוצפים, שלא לכבוד הבורא ולא על דברי תורה?! כמה מרבים אנו בכעס לכבוד עצמנו ועל דברים בטלים. כמה הכעס הזה יכול להשכיח מאיתנו את כל הסגולות שהיו בידינו.

גדול תלמיד האר"י ז"ל, ר' חיים ויטאל, מעיד: "מורי ז"ל היה מקפיד בענין הכעס יותר מכל שאר העברות אפילו שהוא כועס בשביל מיצווה. ואפילו

המשך בעמוד הבא

הגליון מוקדש לעילוי נשמת

שרה בת יעקב ז"ל

טלפון: 1700-700-999 | **דוא"ל:** office@ish-tsadik.org.il | **אתר:** www.ish-tsadik.org.il

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

דרך חיים

כשאני (ר' חיים ויטאל) הייתי מלמד את אחי והייתי כועס עליו לפעמים לשם שמים גם על הדבר הזה הזהירני מורי ז"ל והוכיחני במאוד מאוד והיה נותן טעם זה ואומר: כל שאר העבירות פוגמים באיבר אחד, אבל מידת הכעס פוגמת בכל הנשמה כולה ועושה אותה טריפה". יש מחלוקת בזהר הקדוש האם נשמתו של אדם שהגיע לכעס עד ששבר כלים בחמתו שפרחה ממנו בשעת הכעס חוזרת או לאו. ולכן חז"ל אמרו "כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה" (שבת קה:). לרבנו יוסף קארו היה 'מגיד', מלאך משמיים שהיה מגלה לו צפונות התורה, סודות עליונים והנהגות בעבודת ה'. אותו מלאך אמר באחת מן הפעמים לר' יוסף קארו (הקדמות אזהרות וסייגים): "וכבר הודעתיך כמה אתה צריך לנהוג בשפלות שלא לכעוס על שום דבר בעולם, וצא ולמד ממשה רבן של כל הנביאים שכל מקום שבא לכלל כעס בא לכלל טעות, לכן על שום דבר שבעולם לא תכעוס, ואפילו על מילי דשמיא שאתה צריך להראות ולהתנהג במדה זו על כל פנים". ומוסיף ר' ישראל מסלנט, אבי תנועת המוסר, כי אדם צריך להיזהר שאפילו בשעת הצורך לא יכעס כי אם כעס הפנים בלבד ולא כעס הלב, שכל העבירות שאדם עושה באות מתוך הקפדה.

בשנת תר"ח-תר"ט השתוללה מגיפת החולי-רע. ר' ישראל מסלנט נרתם לפעולות הצלה, שכר בית-חולים מיוחד בן 1,500 מיטות והשפיע על כ-60 רופאים להתנדב להצלה. 70 אברכים לומדי תורה הניחו את תלמודם כדי להציל נפשות, והזהירם ר' ישראל כי אפילו בשבת לא יחללו עבור רפואה על ידי גוי כי אם על ידי עצמם כדי שייעשה על הצד היותר טוב. באחד הימים חלה נכדו של ר' יוסף כלפון, ולאחר טיפול מסור ניצל הנכד. ניגש אותו ר' יוסף לר' ישראל להודות לו ולאברכים על הצלת נכדו. השיבו ר' ישראל כי אין מה להודות לו, החולה נתרפא ברצון ה'. לאחר דברים אלה הסב ר' יוסף את תשומת ליבו של ר' ישראל כי האברכים העוסקים בהצלת החולים מחללים את השבת מעבר למה שצריך ומותר על פי דין. ר' ישראל פחד כי מילים אלה יביאו את האברכים להתרשל מהצלת נפשות, ויצא מגדרו ואמר בזעף: "הדיוט שכמוך אתה תלמדני מה מותר ומה אסור?! אני ארגנתי את האברכים והבטחתי וערבתי להוריהם כי המחלה לא תדבק בהם, ויחזרו בריאים ושלמים. וכי אתה יכול לעשות כך?". מיד חלץ ר' יוסף את מנעליו, ישב לארץ וביקש סליחה. על אותו כעס בודד התמרמר ר' ישראל כל חייו וקיבל על עצמו לנהוג גלות. ומה נענה אנחנו אחריהם?! אם ראשונים כמלאכים אנו כבני אדם, ואם ראשונים כבני אדם אנו כחמורים. כמה צריך להיזהר בכעס, שהוא המידה היחידה שנאמר בה "מאד מאד" -"מאד מאד הוי שפל רוח" (אבות ד ד). וכפי שאמר הרמב"ם (הלכות דעות ב ג) כי במידת הכעס אין אמצע אלא יש ללכת בה אל הקצה האחרון של השפלות כדי לברוח ממנה בתכלית הריחוק.

שבת שלום!

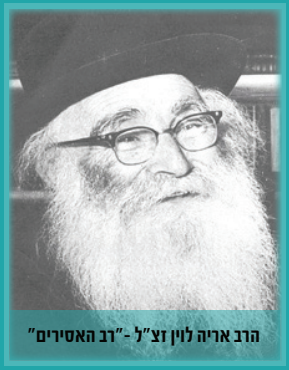
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

בדרכו של ר' אריה

שפלות רוחו וענוותנותו של ר' אריה ניכרת היטב בצוואתו, בה כתב:

"על זה אני מקפיד ביותר, שלא לבנות יותר משורת אבנים אחת פשוטה, לא כגזית, והמצבה לא תהיה יותר משליש. והנוסח ישנו ממה שכתבתי: "מ' אריה ליב ב"ר בנימין בינוש, המכונה הרב אריה לוין", ולא יוסיפו אפילו תיבה אחת...

שלא ידפיסו שום מודעה משום מוסד, רק בשם המשפחה: "ר' אריה לוין מתלמוד-תורה 'עץ חיים' המשתתף בצערם של אסירי ציון". והלוויה תצא מביתי".

(דרך אבות עמ' רד)

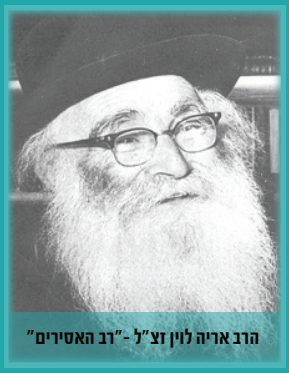
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

ימים אלו שבין י"ז בתמוז עד ט' באב הינם ימי בין המצרים, על שם הפסוק "כל רודפיה השיגוה בין המצרים". לימים אלו יש דיני אבלות מיוחדים לזכר הימים הקשים שבין פריצת חומות ירושלים לשריפת בית המקדש- בית חיינו.

רחיצה בבריכה ובים- מותר בימים אלו ללכת לרחוץ בבריכה ובים, ומה ששגור בפי העם שהדבר מותר רק למי שהלך קודם לכן- אין לו מקור. אמנם כתבו פוסקים רבים כי ימים אלו ימי סכנה הם, כפי שאנו רואים לצערנו מדי שנה, ולכן יש להימנע ולהיזהר מטיולים ובילויים מסוכנים.

ברכת "שהחיינו"- אין מברכים בימים אלו את ברכת "שהחיינו", משום שלא ניתן להגיד עליהם "שהחיינו... לזמן הזה". אמנם דבר שאם לא יברך עליו יעבור זמנו, כגון אדם שנולדה לו בת- יברך עליו גם בימים אלה. יש שהתירו לברך בשבתות "שהחיינו" ויש שהחמירו. לעניין ברכת "שהחיינו" על פרי חדש- יש שבירכו ויש שאכלוהו בלא ברכת "שהחיינו" ושבו ובירכו על אותו מין אחר ט' באב.

חידוש בגדים- היום שאין שמחה מיוחדת בקניית ולבישת בגדים חדשים, כך שאין מברכים עליהם "שהחיינו", מותר לקנות ולחדש קודם ראש חודש אב. אמנם בבגדים יקרים ומשמחים יש להימנע מלקנותם או לחדשם. כן יש להימנע מלקנות טלית (אשר נחשבת כבגד) בימים אלו, אלא יקבלה בתורת מתנה עד אחר תשעה באב.

קניית דברים- דברים שיש בהם חביבות ויש לברך עליהם בשעת קנייתם "שהחיינו"- אין לקנותם, אמנם יכול להזמינם קודם ראש חודש אב באופן שיגיעו אחר ט' באב. דברים שיש בהם צורך בסיסי אין בהם חביבות מיוחדת או שיש בהם צורך (רפואי או טכני) - מותר לקנותם ולהשתמש בהם גם בתוך ימים אלו. כאשר ישנה ירידת מחירים או מכירת חיסול של מוצרים וכדומה- מותר לקנותם בימים אלו על מנת להשתמש בהם אחר ט' באב. דבר של מצוה (כגון תפילין) מותר לקנותו בימים אלו.

טיפוח הבית- הספרדים אסורים בצביעת הבית ושיפוצו בדברים שהם משום פינוק והרחבה רק מאחרי ראש חודש אב. אמנם בני אשכנז אסורים בכך כבר מי"ז בתמוז. אמנם כל האמור הוא כאמור דווקא בדברים של הרחבה, אמנם בדברים של צורך- כגון צביעת רטיבות וכדומה או דברים של מצוה- כשיפוץ

המשך בעמוד הבא

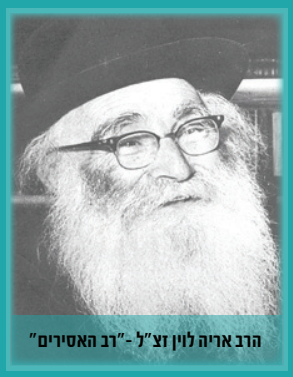

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

בית הכנסת והרחבתו- הדבר מותר. אמנם גם בן אשכנז שהחל את צביעת ביתו קודם י"ז בתמוז יכול לסיימה בתוך ימי בין המצרים קודם ראש חודש אב. נהגו לשנות מעט בשטיפת רצפת הבית החל מראש חודש אב על מנת לזכור את האבלות, ולכן מן הראוי למעט בחומר הניקוי בו משתמשים לשטיפת הרצפה. כן יש להימנע מעבודות גינון של פיתוח ונוי בימים אלו.

ניגון וריקוד- אין שומעים בימים אלו ניגונים ולא רוקדים. אמנם עד ראש חודש אב ניתן להקל להביא תקליטן או נגן לסעודת מצוה לשם השמחה. בכלל סעודת מצוה כלולים: ברית מילה, פדיון הבן. ניתן ללמוד וללמד נגינה בימים אלו עד השבוע שחל בו תשעה באב בתנאי שלא רוקדים במקביל ללימוד הנגינה. אמנם אדם אשר יישאר באותה רמת לימוד גם אם לא יחזור בבית על מה שלמד- לא ינגן בביתו אחר השיעור.

תספורת וגילוח- יש בדבר חילוק מנהגים בין בני אשכנז אינם מסתפרים ומתגלחים בימי בין המצרים, אמנם בני ספרד נוהגים כן רק בשבוע שחל בו (כשבשנה זו- שט' באב חל ביום ראשון אין אסורים בתספורת עד תשעה באב עצמו, אמנם המחמיר שלא להסתפר בשנה זו גם בשבוע שקודם לכן תבוא עליו ברכה).

אשה ונערה מותרות בתספורת וגילוח של כל דבר שיש בו משום הסרת גנאי. נער בר-מצוה עד ראש חודש אב מותר להסתפר קודם שיכנס לעול מצוות. ניתן גם לערוך 'חלאקה'-תגלחת לקטן בן שלוש בימים אלו, כשהיו שהחמירו בדבר לדחות את התספורת לאחר תשעה באב. עד שסיים את ל' ימי האבלות מותר בתספורת עד ראש חודש אב. אדם ששפמו מפריע לו באכילתו- מותר לסדרו. מותר לגזוז ציפורניו בימים אלו.

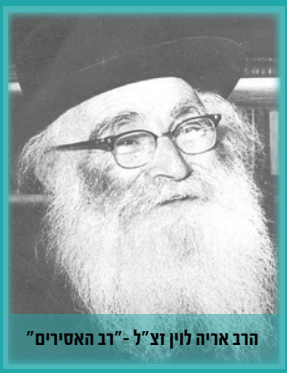
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

שו"ת

עם הרב חיים אידלס

שאלה | א. הלך המיקסר אחרי 20 שנה האם מותר לקנות חדש (צריכים אותו גם בימים הקרובים לבישול ואפיה) מתי לברך עליו אם כן?

ב. הזמנתי קורקינט לפני י"ז והגיע עכשיו האם מותר להתחיל להשתמש? לברך? מתי?

תודה רבה

תשובה | א. אפשר לקנות לכתחילה, כיון שאין זה נחשב למשא ומתן של שמחה שיש להחמיר (עיין שער הציון סקי"ג), כי הוא כלי הכרחי לעבודות המטבח.

וברכת שהחיינו, יש לברך לאחר תשעה באב. כך פסק האגרות משה (ח"ג סימן פ)

ב. כיון שהוא הכרחי להתניידות וכך אתם מורגלים, מותר להשתמש בו. ויש להסתפק אם לברך עליו שהחיינו לאחר תשעה באב כדין כלי חדש. ויפטור עם ברכת שהחיינו של המיקסר את הקורקינט.

בנחמת ציון ננוחם